

Cséka György
IDEGEN GEP
 (pszeudo-imaszonyeg 2.)

„Nem tudom mondani, nem *hangzik* jól, pontosan. Nem *hangzik* sehogy. Különös, suket gep, nincs rajta ekezet. Tompan sajog. Fahasabok dubognek tompan így, es olomsulyos mondatok. Mint-ha koporsora dobalna rogotek egy csontsovany kez. Koporsomra. Bar nem ennyire szomoruan. Osz van es idegen.

Az idegen gep, amin irok, amin keresztul akarom torni magam, hogy mondhassam, amit meg nem tudok nem enged. Sulyos, tomor fal, amelybe utkozom, amelybe utkozni akarok, hogy visszazuhanjak onmagamba, vagy akarhova. Az ures helyre, amit onmagamnak hivok vagy az ismeretlenbe. Nem akarok *tul menni*, nem akarok *elhagyni* semmit. Nem akarom mondani azt, amire nem vagyok keszen, amit valojaban nem tudok, amit *pontosan* sohasem fogok tudni.

Nem tudom, keszen mikor leszek, lehetek-e egyáltalán. Nem tudom *ki* lesz keszen, es mihez. Most nem tudom gondolni, nem tudom irni. Nem mozdulnak a mondatok, most ez a gep a koporsojuk. Nem vagyok sehol. Elhalványul, eltunik az e sulyos jelenet előtt. Vagy csak kepzelem e jelenetet, hogy ne kelljen beszelnem, mozdulnom. Ne kelljen *elhagyni* semmit, ne maradjon semmi a hatam mogott. Semmi fenyegeto. Semmi ismeretlen, ami ellenem fordulhat. Ne legyek. Ne legyen az. Ne mondjon semmit. Mikozben allandoan beszel, mikozben most is mormol, suttog *valamelyik*.

Nem akarom meghallani. Befogom a fulem es elmerulok. Vegervenyesen befogom a fulem, lezarom a szemem, bevarrom a szam.

Penckófer János
NARANCS MAPPA CASTEMPOORBÓL

- Egyáltalán nem úgy kezdődött, ahogyan vártam volna: hogy borongós, ködös késődelután terjeng a városban, miközben az állandósult nulla fok körüli hideg-meleg nyálkás smogja átítatja az utcán kóválygókat és sietőket. Vagy kilátástalan burokba zár mindenkit, amint nedves lábballibben mozog a beálló szürkület sápadt fényei között. A tacsokban lassító autók fényszórói közelében mind jobban és jobban kivethető az ónos, pergő szítálás, no, nem mintha arcom, kezem ezt nem észlelné...

Ilyenkor csontig ér a nyomasztó télelő, ilyenkor sok furcsaság esik meg...

Ha ilyen hangulatú külvilágból érkezem az irodámba, akkor pillanatig sem csodálkozom a tárgyi világ esetlegességein, nem lepődöm meg a bekövetkező érthetlenségeken, melyek sora megváltoztatta eddigi éneket. Például azon, hogy irodaszobám ajtaját kulcsom nem nyitja, hiába próbálkozom vele. Nem szólok a munkatársaknak, nem rohannok mindjárt segítségért, mert az is előfordulhat, elfelejtettem bezárni arra a kis időre, amíg elsétáltam a platánsorig meg vissza. No, de mindegy is: nem feltétlenül fontos mindig mindent megmagyarázni, állandóan a múltban kutakodni. A milió miért közt összefüggéseket kimutatni. Hát az élet önmagában szép tudom - amit épp felém nyújt, abban kell gyönyörködnöm; csak szállnom kell szépről szépre rendszertelenül...

Hiába emlékeztem a mozdulatra, amint a kulcsot elfordítom, ajtóm nyitva várt és kész.

Van egy csodálatos karosszékem, abban helyezkedtem el. Átadtam magam a természetnek, vagyis hagytam az áramlásnak - amely most mindent belengett, mehettem bármerre --, vigyen csak magával. Vigyen csak a tavaszi langyosság! A hamarosan kirobbanó rügyek már a végsőkig duzzadtak - érzem, valami egészen más kezdődik...

Hátborzongató és félelmes boldogság öntött el, áramütésként futott végig bennem a gondolat: elérkezett az idő, hogy csaknem hat évi hallgatás után újra elővegyem tollam, nekilássak a regény megírásához, ahhoz, amelyikhez egyszer már gyermekkoromban nekifogtam. Mindenem elborította ez a felemelő gondolat, csupán azt éreztem, mint áramlik a világ bennem s én a világban.

Íróasztalom közvetlenül az ablaknál helyezkedik el, amelyhez időre teljesen közel férközött a gesztenyeág. Nedvesen csillogott pattanásig feszült rügybimbója, készletést éreztem, hogy megérintsem. Hogy megérintsem a születés mámorától könnyező ágat, hogy részese legyek..., részese legyek, nem is tudom minek, talán a... a jónak... Igen, talán ez a legpontosabb szó erre. Kiszálltam hát székemből, s már a folyosón is találtam magam. Lépteim robajként hatottak a közben végképp elnéptelenedett épületrészben, mégsem zökkentem ki előbbi hangulatomból. Megállapítottam, újra egyedül maradtam, s ettől az a bizonyos boldogság még kísértetiesebb lett. A teljes igazsághoz az is hozzátartozik azonban, hogy én mindig szerettem az efféle csendben dolgozni, és

azért nevezem munkának, mert ezen a helyen végzem. Amúgy nekem szórakozás, öröm, életem értelme. Közben számomra érthetetlen okból mégis elindultam visszafelé. Mire felocsudtam, megint székemben találtam magam. Nyúltam félbemaradt munkám után, de akkor asztalom másik végében észrevettem egy idegen mappát. Narancsszínű volt, olyan formájú, amelyet szerkesztőségünk nem használ, sőt, azt hiszem nem is kapható az egész övezetben ilyen. Benne iratköteg, név, cím nélkül... A betűtípus is idegenül hatott - vagyis mi korábban sem használtunk olyan fajtát. Bár megmagyarázhatatlan, de nem érdekelt, hogyan került hozzám.

Az első mondatok után kissé fésületlennek találtam a szöveget, kedvem támadt azonnal javítani, ahol dőceneset éreztem. Mégsem tettem. Úgy a harmadik oldalon ébredtem ró, amit szaggatottnak, nehézkesnek hittem, az valójában csak a megfogalmazás szokatlansága volt...

- Ne haragudj, W., nem tudnád rövidebbre fogni? - szoltam közbe, amitől régi iskolatársam láthatóan ingerült lett.

- Kíváncsi voltál és kérdeztél. Megígérted, hogy végighallgatsz. Ez így rövid, másképp nem értenéd! - mélyült el tekintete az összeugrasztott szemöldök alatt. - Amúgy pedig te is felelős vagy, ketten találtuk ki azokat az „imákat”, amelyekkel kértük Castempoort...

- A jó Istenre kérek, W.! Annak több mint harminc éve! Gyerekek voltunk, látszottunk és kész! - próbáltam meggyőzni az övezet egyik legismertebb íróját, akivel legalább húsz éve nem is beszéltem, miközben arcvonásaiban tökéletesen láttam gyermekkoromat, s azt az ifjút, aki idegességében ugyanúgy, mint annak idején simogatja arcát...

- Emlékszel Castempoorra? Mennyire hittünk benne - sutogta W., amint néhányan minket figyeltek, mert rendeléseinkkel a pincérek egyáltalán nem siettek. Pedig ezen a helyen nemigen tűnhet fel W. elhasználdott öltözéke, bomlott arcki-fejezése vagy szakadt táskája, amely asztalunk alatt várakozik...

- Rendelek még kávé, s kérek, folytasd?!

- Beszéltél azóta bárkinek is Castempoorról? - W. ugyanolyan titoktartással és szenvedéllyel ejtette ki ezt a szót, mint akkoriban. Még a hanglajtése is ugyanaz maradt.

- Nem. De emlékezz, mire elhagytuk az iskolát, elhagytuk játékaikat...

- Nem tudom, mit gondoljak merengett W., mint egy régebbi történetének saját hőse.

- Nagyon kar, hogy nem áll módomban megmutatni azt a kéziratköteget, amely akkor délután telepedett rám, azon a télutó-tavaszelő határon, amikor mit sem sejtve tovább olvastam, amikor már élveztem azt a különös fogalmazásmódot, amely végérvényesen lenyűgözött. Mert amit az első pillanatban - ismétlem! - egyenetlennek találtam, az később estére igazi gyönyört okozott; egyszerűen lehetetlenné tette, hogy abba hagyjam. Minduntalan tovább és tovább csábított az a ritmus, az a zene - és én hajszoltam a frissen felfedezett élvezetet.

Sűrű lett és sötét a fojtó levegő, amint mégis elszakítottam magam a soroktól. Az ablak által megszuirt fény elmosódva ült meg a délután még fénylő gesztenyebimbón. Lassan, nagyon lassan döbbentem rá, már rég benne járok az új napban, éjfél jócskán elmúlt megállapítottam, ez az első alkalom, hogy hiába várnak...

Narancsszínű karton... A maradék olvasation csomóra vetettem magam újult erővel, úgy, mintha az életem függne annak pontos és figyelmes olvasásától, mintha a kézzel tapint-

ható világ csupán megfakult álom lenne, s az, amit látok a papírlapot olvasva, az lenne a színes kézzelfoghatóság, testet-lelket mámorító élet. Meg kell mondanom, nem volt annak cselekménye, mi lekötötte volna a figyelmet, vagy újszerű leírása bárminek is. Hiányoztak a párbeszéddek, melyek esetleg feszültségükkel ejtettek volna fogva. Ezzel szemben hosszú oldalakat kitevő mondatok fonódtak egymásba, hogy találkozássukkor sem jutottam lélegzethez. Teljesen rendszertelenül bukkantak elő olyan szakaszok, amelyekben valamiféle felsorolást véltem fölfedezni, olyat, ahol végtelenül izgalmasan váltakoztatta a főneveket az igékkel, s az ilyen szövegrészek díszítésképpen beiktatott néhol-néhol egy-egy jelzőből álló demonstrációt, vagy minek is nevezem ezeket a részeket.

Ezáltal azt érte el, hogy az olvasó úgymond nem is figyelt arra, amit olvas, hanem mind tovább és tovább sietett a szavakon, mert a már elért gyönyörködést csakis úgy tudta fokozni, ha minél több és több szót habzsol fel. A már többször említett „gubancok” pedig szakmai szempontból bravúros késletetéseknél feleltek meg - majdhogynem a szó szoros értelmében székemhez bilincselte az alkotás.

Érzelmeim eddig elveszteknek hitt, vagy inkább ki sem fejlődött tartományát hozta felszínre, amikor leírásra emlékeztető (de csupán emlékeztető!) módszert alkalmazva város- és utcarészletek villantak fel szemem előtt, hol tökéletes élességgel, hol elmosódottan, de annál mélyebb nyomot hagyva. Rá kellett ébrednem, amint könyörtelenül rohan az éjszakám a virradatba, és gyorsasági versenyt futok vele ellenkező irányba, illetve olyan vidék felé, amilyenről akkor álmodoztam, amikor csaknem kézzelfogható közelségbe hoztuk barátommal Castempoort...

No igen: a város- és utcarészletek! Idő után jöttem rá, az kizárólag mind az övezetbe tartozó város, azok szembeszökőbb részei olyan rendszerbe, vagyis sorrendbe állítva, amelynek megfejtése fontos üzenetet tartalmaz a számomra. Hogy ezt mire alapoztam, megmondani nem tudnám, így hát bárki közületek kijelentheti, kóros képzelő lettem vagy üldözési mániában szenvedek. (Félműveltek rongygrázó tempója a sommás ítélkezés, melyhez a kézlegyintés is hozzátartozik.) Visszalapoztam, hátha egy tüzetesebb szemrevétel kiugrasztja a megoldást, ám az alkalmazott módszerek semmiféle eredményre nem vezettek. Akkor elhatároztam, nem a legjellegzetesebb motívumokra koncentrálni próbálkozom - de hiába. Az üzenet nyilvánvalósága ott lebegett fejem fölött, mégsem voltam képes a megfogalmazására.

Akkor teljes erejével - akár egy világvárosi tömegközlekedés legzsúfoltabb napszakát bemutató film, amely némán pergett már jó ideje hanghiba miatt, aztán millió zajával újra felcsendül - felcsendült az ismerős reggeli zsvaj. Köröttem - nyilván sok-sok perce! - hangos mozgolódás vitte tovább a szerkesztőség feladatát, ki-ki a saját ügyében szorgoskodott, idegeskedett és harsányan kacagott, miközben soka-dik kávéját szűröcsölte.

Rendbe szedtem gyorsan magam, megfésülködtem, s az egész, szobát betöltő papírlapokat kapkodtam össze, gyömszóltam volna a eredeti mappába, viszont úgy tűnt, mintha mind több és több keletkezne belőle. Ajtómat ellenőriztem, rendben be van-e zárva, mert a legfontosabb, hogy eltüntessem a kéziratot, amely mintegy szégyenfoltta, bűnjellé lépett elő.

Kopogás...

- W.! - nyitotta ajtómat munkatársam, erőteljesen kopogtatott, aztán rázni kezdte a kilincset. - W! Bent vagy? Ááá...

jó reggelt, én is W.-t keresem, de úgy tűnik, már kilépett valahová - távolodott a hang -, bizonyára délelőtti hangulatalkításán vesz részt, ahogyan ő nevezni szokta ezeket a kiszökeéseit...

Máig sem tudom megmagyarázni viselkedésemet: miért nem nyitottam ajtót, miért húztam ki a telefont, amikor az megszólalt, vagy mi okból gondoltam arra, titkolnom kell az ismeretlen szerző kéziratát. Tény, hogy étlen-szomjan, remegő tagokkal, fogam össze-összekoccanva vártam, mikor török rám az ajtót, netán az udvar felőli ablakot. Papírosaram mellé kucorodtam, le a padlóra, s éreztem, amint fokozatosan hullik darabokra az eddigi egységesnek, részeiben pedig összefüggőnek, s számomra fontosnak vélt valóság. Persze tudtam: ott kint mit sem változnak az emberek vagy a bennük kialakult világrend.

Csak az üzenet foglalkoztatott, olyannyira lekötött, mondhatni kábultan töltöttem ki a munkaidőt, mikor arra lettem figyelmes, újfent tökéletes csend uralkodik mindenütt. Olyan csend, amit inkább neveznék mostani tudásom szerint már (kizárólag az eset után módosult, hogy így fejezzem ki magam) közvetítő „anyagnak” vagy közvetítő közegnek. Ebben a bizonyos némaságban pedig megéreztem: valaki áll a folyosó végén. Az, aki délelőtt is keresett: szinte láthatóvá vált számomra, amint moccanatlanul mereng a múltján, s hirtelen belemhasított a felismerés...

- W., mikor is történt ez veled? - kapott el engem szintúgy a hév, s szinte rázni kezdtem régi-régi iskolatársam vállát - mikor, pontosan!

Acigarettafüstös háttérzajban, a vendégek már kissé emelkedett zsvijában olyan hangulatú szigetet hívott létre asztalunkból író barátom, amely engem is magába zárt, lenyűgözött. Élvezetes beszéde szünetében hosszasan vizsgáltam arcvonásait - ő szinte kiemelve magát ebből a milióból ült semmibe révülő tekintettel -, meg kellett látnom arcában az angyaliságot, vagy minek nevezem azt az átszellemült állapotot, amely erőteljesen sugárzott lényéből. Vagyis, amit kezdetben bomlottságnak, elhanyagolt külsőnek konstatáltam, semmivé lett, helyette szívbe markoló felelősségérzés fogott el gyermekkori barátom iránt, de nem csupán iránta...

Tekintetét méltósággal emelte rám:

- Tavasszal, amikor a gesztenye bontotta bimbóit...

- Tudod, tavasszal én is jártam ott, átutazóban voltam, vonatomb csatlakozásáig kerek órám akadt, s csak úgy, nosztalgiaiból, gondoltam, benézek hozzátok a szerkesztőségbe...

- Mondom, azonnal minden megváltozott, pontosabban: megvilágosodott előttem, mikor megéreztem, a folyosó végén csakis te állhatsz senki más.

Visszazökkenem huszonnégy órás kiesés után a könnyörtelenül múló rendbe, melyet mások falaztak körém, és amit még hozzá hazudtam én. De a kézirat! Térjünk vissza a minden esemény kiindulópontjához, amelynek üzenete végül is annyira kézzelfogható (legalábbis számomra) és persze hihetetlen is egyben. De elmondom, ha már egyszer érdekel, miért vonultam vissza közei hat éve. Úgy találok, ez úgy szempontjából nem az elveszettek közé tartozol, hiszen beszélgetésünk kezdete óta is változott a véleményed, persze, te azt hiszed, ez nem látszik rajtad...

A kézirat olvasása közben bennem feltámadt hangulat és érzés a kisiskolás korszakunkban tett mindennapi felfedezések indukálta mámor pontos minősége és eufóriája volt, mégpedig időrendbe rakva: az elsőtől addig a pontig, amikor már

zsenyéimet ketten „szerkesztettük”. Azt akarom mondani, amikor írni kezdtem első tárcáimat, sem te, sem én nem figyeltünk oda egy-egy írásmű motívumrendszerének kiválogatására, helyesebben a kiválogatás szempontjára, a kiválogatás szempontjának hitelességre való törekvésére. Tehát: amikor végigolvastam a kéziratot, a narancs mappa kéziratát, végigéltem újra az első tizennégy évemet, végigéltem a spontán felfedezések egész régi láncolatát. A város- és utcarészletek aprólékos leírása pedig a legkülönfélébb gondolati állapotba juttatott. Azok pontos megnevezése, majd a kapott fogalmak első betűinek összeolvasása a világ kettőnk által felfedezett sorrendjében adta ezt a szót: Castempoor...

Hát ettől tértem én el. Attól, amit senki ember fiának nem tudnék megmagyarázni, csak neked. Mert, ha azt mondom, Castempoor, te tudod, mire gondolok. Röviden: rákényszerültem bevallani, minden, amit ez idáig írtam, hazugság, félrevezetés, ámitás volt. Viszont mégis a szerencsésebbek közé sorolom magam, mivel a legtöbben későn jutnak erre a felismerésre. Csak akkor, ha már helyrehozhatatlanul kifutottak idejükből.

Összegyűjtöttem hát minden írásomat, s azóta éjt nappalá téve megpróbálom helyrehozni, amit elrontottam. Minden művemem átírom úgy, hogy hagyom, vezesse kezemet Castempoor!

W. a közben előkotort táskája fölé gömnyedve úgy tűnt, be is fejezte mondanivalóját, mert angyali békével járta körbe arcát, mintegy letapogatva, kutatva a múlt ismeretlen helyeit - aztán szemét, akár csak korábban is - a messzi semmire függesztette, mitől valami határtalan nyugalom zsongott körbe bennünket.

Sötétszürke massa az est, s szítál, csak szítál szüntelenül, s a köd a füsttel mindent belep. Ilyenkor, ahogyan kezdte W. a félelmetes és számomra kusza magyarázatát, valóban csontig ér a nyomasztó télelő, s bizonyára sok furcsaság esik meg. Ebben az időben nyomulunk előre, lassan átnyírkul a lábbelink, fedetlen kezünkre, arcunkra pereg valami... Valószínű, hogy mindketten ugyanazt érezzük: amint a világ szítáló-maró hidegére tűzzel válaszol a vér...

- Ne indulj útnak most, nálam alkatnál nyugodtan, s talán reggel... - ugrott ki belőlem a szó, mert nagyon fojtogatta bensőmet valami.

- Várnak - mondta barátom úgy, hogy én meg jobban szégyelltem magam. - Ha mégis támadna mondanivalód erre a - hogyan is gondolod te most? - „mondvacsinált és nevetséges okoskodásra”, várom a leveled vagy a hívásod. És ne a folyosó végén állj meg, és ne érd be a munkatársammal, hanem keress meg!

Mután otthon lepihentem, alig tudtam elhessegetni W. gesztenyebimbóját. Nem oltottam el a villanyt, még élveztem a rendet, ami körülvesz, ami nem hagyja fölborulni egyensúlyomat. Zakatoló szívem mind jobban megnyugodott, pedig közben folyamatosan peregtek még az események, s párhuzamosan a gyerekkor eddig lényegtelennek tartott, most viszont ide illő helyzetei.

Sajnáltam W.-t, mert úgy találtam, félrecsúszott ezidáig sikeres pályája. Levelet pedig - úgy gondolom -- hiába is írnék... Majd karácsonykor fölhívom. Éjjelilámpám kapcsolója után kaparásztam már félálomba bódultan, amikor a fa melletti dohányzóasztalomon a folyóiratok alól, melyeket napok óta nincs időm átnézni, szembeötölten világított valami..., valami narancsszínű irattartóféle...